

Verksamhetsberättelse 2023

Innehåll

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	3
Myndighetens övergripande måluppfyllelse	5
Budget/Ekonomi /Personal.....	7
ÅMHM i siffror.....	10
Statistik över myndighetens ärenden	10
Självfinansieringsgrad.....	11
Miljö.....	13
Livsmedel.....	16
Alkohol.....	18
Tobak.....	20
Hälsoskydd.....	20
Konsument säkerhet.....	21
Veterinär verksamhet	21
Social- och hälsovård	26
Laboratoriet.....	28

Dokumentet är antaget av styrelsen den 14.03.2024

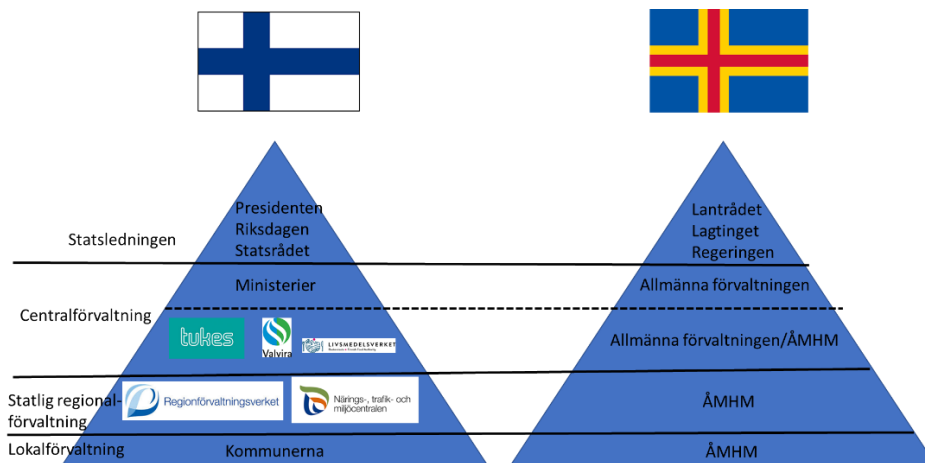
Beslutsnummer: ÅMH-St 2/24 § 10

Diarienummer: 2024-31-1

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Uppdrag

Myndighetens uppdrag har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. ÅMHH:s uppdrag omfattar uppgifter som i riket sköts av alltifrån kommuner till statliga centrala ämbetsverk såsom Regionsförvaltningsverken, Livsmedelsverket, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) m.fl.

Arbetet styrs utifrån EU-lagstiftning, rikslagstiftning samt landskapslagstiftning och består av tillståndsprövning, tillsyn, klagomålshantering samt informationspridning. ÅMHH har i uppgift att granska och behandla inkomna ärenden utifrån gällande lagstiftning.

ÅMHH:s uppgift är tillse att vår mat, de produkter och tillverkningsprocesser vi använder eller de aktiviteter vi utför varken skadar oss, djuren eller vår miljö. Detta uppnås genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning enligt lagstiftningen samt med kunskap, aktiv informationspridning och god service.

ÅMHH erbjuder även veterinärvårdstjänster avseende nyttodjur till jordbrukare, fiskodlare och andra som håller djur yrkesmässigt. ÅMHH sköter även en liten smådjursklinik för smådjur. Vidare upprätthåller myndigheten 24 h veterinärjour för hela Åland vilket innefattar akutsjukvård för samtliga djurslag under kvällar, nätter och helger, och därmed erbjuds en god grundtrygghet för alla djurägare.

ÅMHH laboratoriet utför mikrobiologiska och fysikalisk-kemiska analyser på vatten, livsmedel, jord, omgivningsprov samt salmonellaprov från djurbesättningar. Detta gäller analys av mikrober i bland annat livsmedel, dricks-

och bad- och bassängvatten i syfte att undvika hälsofara eller utreda förgiftningsfall, analyser förknippade med djursjukdomar, näringsanalyser på jord för optimering av jordbruket, fysikalisk-kemiska analyser på vatten och avloppsvatten samt, inte minst, omfattande provtagning av ytvatten och grundvatten runt om i landskapet i enlighet med EU:s stora vattendirektiv.

Organisation

ÅMHHM är underställd landskapsregeringen och leds av en styrelse och närmast under denna en myndighetschef som har det övergripande ansvaret för myndighetens verksamhet, ekonomi och personal. ÅMHHM:s organisation är indelad i fyra sektioner. Sektion 1 och 2 leds av en sektionschef som representerar dessa grupper i ÅMHHM:s ledningsgrupp och sektion 3 leds av myndighetschefen. Sektion 4, ÅMHHM Laboratoriet, leds av laboratoriechefen som även har eget budgetansvar samt visst personalansvar och ingår i ledningsgruppen. Sektion 1-3 benämns som miljö- och hälsoskydds enheten och är lokaliserade på Norragatan 17. Laboratoriet finns i Prestgårdenby i Jomala.

Sektion 1

Tillsyn och provning enligt miljöskyddslagen, vattenlagen, avfallslagen samt hälsoskyddslagen.

Sektion 2

Tillsyn och provning enligt livsmedelslagen, alkohollagen, tobakslagen, hälsoskyddslagen, konsument säkerhetslagen, djursjukdomslagen samt djurskyddslagen. Ansvarar även för att upprätthålla veterinärverksamhet (24/h per dygn).

Sektion 3

Tillsyn över den offentliga hälso- och sjukvården samt tillsyn och provning över privat och offentlig socialvård. Även uppgifter enligt tobakslagen finns inom sektionen. Myndighetens administrativa resurser samt juridiska stöd finns även samlat här.

Sektion 4 ÅMHHM Laboratoriet

Analystjänsterna erbjuds till myndigheter, kommuner, företag och allmänhet. På uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå utförs provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som utformats baserat på EU:s vattendirektiv. Detta utgör cirka hälften av laboratoriets verksamhet.

Myndighetens övergripande måluppfyllelse

Utöver de specifika målsättningarna som tagits fram inom varje sektion hade myndigheten ett antal övergripande målsättningar för år 2023:

Mål: Fortsatt arbete med att bygga upp verksamhetssystemet för att dokumentera samtliga ärendeflöden i programmet Visio.

Delvis förverkligat:

Arbetet med att ta fram rutiner och processer, utveckla e-tjänster, jobba för en ökad datasäkerhet och god IT-miljö är ett arbete som inte tar slut. Det har fortsatt varit prioriterat under 2023 och resurser har avsatts för ändamålet. Det finns alltså ett stort arbete i att skapa processscheman för myndighetens ärendekategorier

Under år 2023 har ÅMHM deltagit i en upphandling av en ny e-tjänstplattform via Åda. Samtliga myndighetens e-tjänster har uppdaterats och fått en ny design.

Mål: Myndigheten arbetar vidare med implementering av rekommendationer från den externa utredningen från våren 2022 inom både den veterinära verksamheten och miljöområdet.

Delvis förverkligat:

På miljösidan har samtliga delar som de externa utredningarna rekommenderat genomförts.

Ett avtal gällande frivillig hjälp vid svåra kirurgiska smådjursfall har slutits med några privata aktörer och även prövats i praktiken. Detta för att möjliggöra även mer avancerad, livräddande kirurgi under jourtid. Sektionschefstjänsten har avlastats eftersom äskandet om uppdelning av tjänsten i två olika inte bifölls. Bland annat har vissa arbetsuppgifter flyttats till en annan veterinärtjänst och klinisk verksamhet samt jourtjänstgöring lyfts bort.

Samtal med leverantör om ett nytt journalsystem har inletts och byte av system planeras under början av 2024. Därmed ska online-bokning kunna införas och det nya systemet kommer även att innebära en förenkling i läkemedelsbokföringen.

Mål: Myndigheten genomför informationsinsatser till allmänheten gällande myndighetens uppdrag och verksamhet i flera olika forum.

Delvis förverkligat:

ÅMHM har gått ut med information om aktualiteter via sociala medier och vid behov pressmeddelanden? Informationsträffar har inte genomförts.

Mål: Myndigheten fortsätter jobba för att hitta samordningseffekter och optimera resursanvändningen internt.

Delvis förverkligat:

Då myndighetschefen varit vakant under delar av året har en ökad arbetsbelastning för sektionscheferna gjort att detta arbete inte kunnat prioriteras, men påbörjats.

Mål: Myndigheten ökar kunskapsutbytet mellan miljö- och hälsoskydds enheten och laboratoriet.

Förverkligat:

Prioritet har lagts på att öka möjligheten och frekvens av kunskapsutbyte mellan laboratoriet och hälsoskydds enheten. Resultaten har upplevt ge tydligare och effektivare arbetsgång mellan de två enheterna och detta arbete kommer att fortgå.

Mål: Myndighetens arkiv- och diarieplan färdigställs.

Delvis förverkligat:

Diarieplanen är i allt väsentligt färdig men pga. tekniska problem har den inte kunnat testas i praktiken. Arkivplanen är lagd på is eftersom ett e-arkiv diskuteras vid landskapsarkivet.

Mål: Datasäkerhetsarbetet sätter fokus på myndighetens rutiner kring lösenord och e-posthantering. Myndigheten kommer dessutom att i samarbete med sitt nya dataskyddsbud att se över sina registerbeskrivningar för att säkerställa att de uppfyller kraven i dataskyddsförordningen.

Delvis förverkligat:

Arbetet med en rutin gällande e-posthantering är framtagen. Dialog pågår med landskapet gällande lösenordshantering och ÅMHH inväntar svar för att kunna fortsätta arbetet. Arbetet med registerbeskrivningar kommer påbörjas när arkiv- och diarieplanen är färdigställd.

Budget/Ekonomi /Personal

Miljö- och hälsoskydds-enheten hade för 2023 en utgiftsbudget om 2 569 000 euro samt budgeterade inkomster om 555 000 euro. Laboratoriet hade för 2023 en utgiftsbudget om 995 000 euro samt budgeterade inkomster om 431 000 euro.

Personalresurserna bestod vid miljö- och hälsoskydds-enheten av 25 ordinarie tjänster och sex tillfälliga tjänster. De tillfälliga tjänsterna innefattar en tillfällig miljöskyddsinspektör på 100% till följd av familjeledighet, två miljöskyddsinspektörer med inriktning vindkraft, en tillfällig myndighetsjurist på 100%, en tillfällig veterinär på 100% till följd av familjeledighet, samt en tillfällig tjänst som veterinär på 100% utanför budget till följd av IHN-saneringen. Tjänsten som myndighetschef är vakanshållen sedan 25.9.2023.

Personalresurserna vid laboratoriet bestod av nio ordinarie tjänster. En 70 % analytikertjänst vakanshölls av besparingsskäl.

Miljö- och hälsoskydds-enheten

Miljö- och hälsoskydds-enheten överskred intäktsbudgeten med 5,4 procent motsvarande 30 000 euro år 2023. Den största anledningen till överskridningen är att myndigheten fakturerade landskapsregeringen motsvarande 65 000 euro för samtliga kostnader kopplade till bekämpningen av IHN-viruset (inkluderat personalkostnader). Inkomsterna för miljö- och hälsoskydds-enheten kom 2023 till ca 37 % från veterinärvården, 22 % från prövning och 41 % från tillsyn.

- Inkomstbudget och -utfall 84810 miljö- och hälsoskydds-enheten

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84810	Intäkter	574 000	560 000	529 000	659 000	555 000	585 000

Om man räknar bort intäkterna kopplade till IHN för att ge en mer rättvisande bild av intäkterna för den ordinarie verksamheten underskred myndigheten intäktsbudgeten med 6,3 % eller 35 000 euro.

Oförutsedda personalkostnader i samband med vikariat under två familjeledigheter samt extra personalkostnader i samband med IHN-fisksjukdomen resulterade i en överskridning av personalkostnader med 2,7 procent eller 57 000 euro. En tilläggsbudget beviljades under året om totalt 124 000 euro för två tillfälliga miljöskyddsinspektörer, en jurist samt experttjänster för att komma i gång med arbetet med den havsbaserade vindkraften.

- Utgiftsbudget och utfall 84810 miljö- och hälsoskydds enheten

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84810	Utgifter	-2 256 000	-2 252 000	-2 311 000	-2 312 000	-2 585 000	-2 569 000

Miljö- och hälsoskydds enhetens totala kostnader underskred budget med 16 000 euro.

- Räkenskapsperiodens resultat 84810 miljö- och hälsoskydds myndigheten

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84810	Resultat	-1 682 000	-1 692 000	-1 782 000	-1 652 000	-2 030 000	-1 984 000

Räkenskapsperiodens resultat är 45 000 euro högre än budgeterat 2023.

Laboratoriet

Verksamhetens kostnader understeg för laboratoriets del budgeten med 0,1 % eller 1 300 euro, vilket kan jämföras med att intäktsbudgeten överskreds med ca 7 % motsvarande 29 000 euro.

Drygt hälften av laboratoriets inkomster utgörs av ersättningen för landskapsregeringens stora vattenövervakningsprogram som baseras på EU:s vattendirektiv och resten kommer huvudsakligen från företag inom olika branscher.

- Inkomstbudget och utfall 84820 laboratoriet

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84820	Intäkter	400 000	392 000	400 000	375 000	410 000	431 000

Intäktsökningen jämfört med 2022 består huvudsakligen av en höjning av ersättningen från landskapets miljöbyrå för det stora vattenövervakningsprogrammet samt den procentuella inflationsrelaterade avgiftshöjning som gjordes inför 2023. En del av ökningen beror också på den normala mellanårsvariationen gällande jordanalyser som innebar ett högre antal jordprov under 2023.

- Utgiftsbudget och utfall 84820 laboratoriet.

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84820	Utgifter	-936 000	-912 000	-922 000	-888 000	-995 000	-994 000

- Räkenskapsperiodens resultat 84820 laboratoriet

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
84820	Resultat	-536 000	-519 000	-522 000	-513 000	-585 000	-563 000

Resultatbudgeten för laboratoriet underskreds med 22 000 euro (3,8 %) till godo.

Hela myndigheten

- Inkomstbudget och utfall

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
Totalt	Intäkter	974 000	953 000	929 000	1 034 000	965 000	1 015 000

- Utgiftsbudget och utfall

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
Totalt	Utgifter	-3 192 000	-3 164 000	-3 233 000	-3 200 000	-3 580 000	-3 563 000

- Räkenskapsperiodens resultat

Budget	Konto	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Budget 2023	Utfall 2023
Totalt	Resultat	-2 218 000	-2 211 000	-2 304 000	-2 165 000	-2 615 000	-2 547 000

Hela myndighetens resultat är 68 000 euro (2,7 %) högre än budgeterat.

ÅMHH i siffror

Statistik över myndighetens ärenden

Nedan ses en sammanställning ur ärendehanteringsdatabasen över inkomna ärenden per år under åren 2020 - 2023.

I kolumnen ”Öppna ärenden” redovisas hur många ärenden som ackumulerat och som fortfarande är under handläggning vid årets slut.

Typ	2020	2021	2022	2023	Öppna ärenden 31.12.2023
Miljötillstånd	17	21	17	19	42
Övriga provningar	207	263	261	194	27
Tillsynsärenden	152	210	170	181	85
Registreringar	67	59	67	90	3
Kontrollprogram	173	160	170	202	141
Klagomålsärenden	92	95	97	93	43

Prövningstider:

Avgjorts inom tre veckor	
Totalt	Procent
125	61,3 %
Avgjorts inom sex veckor	
Totalt	Procent
160	78,4 %
Avgjorts inom tre månader	
Totalt	Procent
184	90,2 %

Självfinansieringsgrad

Hela myndigheten

	2019	2020	2021	2022	2023
Intäkter	940 000	895 000	953 000	1 034 000	1 015 000
Utgifter	2 894 000	3 063 000	3 164 000	3 199 000	3 563 000
Självfinansiering	32,5 %	29%	30%	32 %	28 %

Laboratoriet

	2019	2020	2021	2022	2023
Intäkter	436 000	387 000	392 000	375 000	431 000
Utgifter	866 000	833 000	912 000	888 000	994 000
Självfinansiering	50 %	46 %	43 %	42 %	43 %

Notera att i laboratoriets kostnader ingår Fastighetsverkets internhyra som 2023 var 117 400 euro. Utan internhyran är självförsörjningsgraden 49 %. Internhyran består till största delen av avskrivningar och räntor.

Miljö- och hälsoskyddsenheten

	2019	2020	2021	2022	2023
Intäkter	289 000	264 000	329 000	412 000	370 000
Utgifter	1 169 000	1 249 000	1 302 000	1 388 000	1 521 000
Självfinansiering	25 %	21 %	25%	30 %	24 %

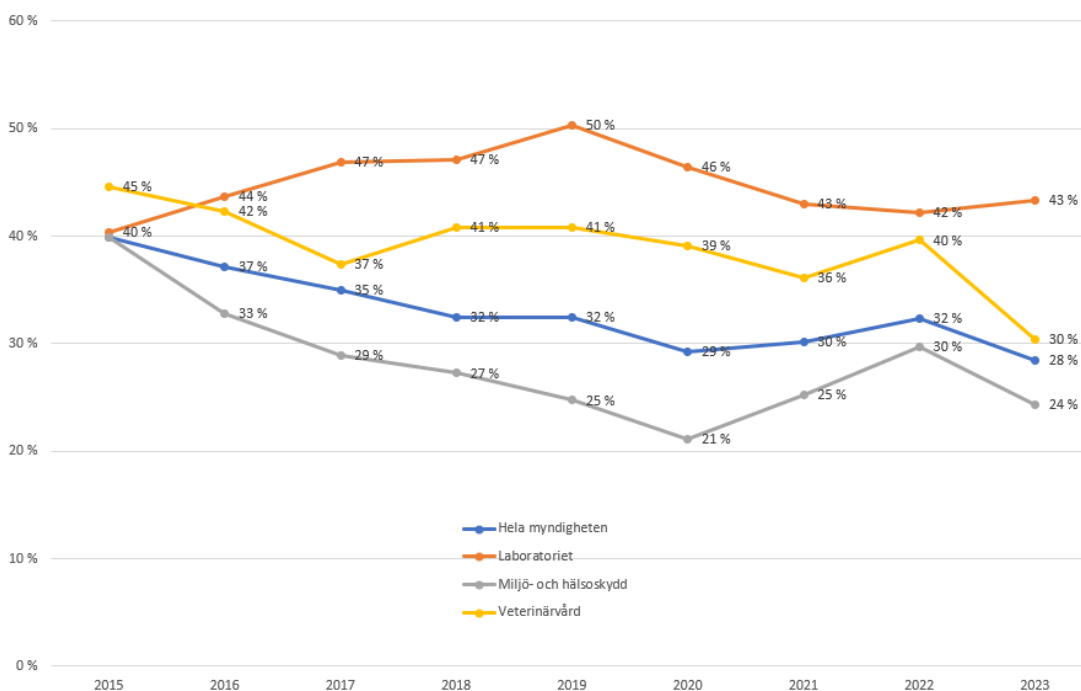
Veterinärvård

	2019	2020	2021	2022	2023
Intäkter	215 000	243 000	231 000	246 000	214 000
Utgifter	527 000	622 000	639 000	621 000	705 000
Självfinansiering	41 %	39 %	36%	40 %	30 %

Hela myndigheten utan laboratoriet

	2019	2020	2021	2022	2023
Intäkter	504 000	507 000	560 000	659 000	585 000
Utgifter	2 028 000	2 229 000	2 252 000	2 312 000	2 569 000
Självfinansiering	25 %	23 %	25 %	29 %	23 %

Graf över självfinansieringsgraden

Det är viktigt att komma ihåg att den stora intäkten för IHN-arbetet som myndigheten utförde på uppdrag av landskapsregeringen påverkar självfinansieringsgraden för miljö- och hälsoskydds enheten och på hela myndigheten.

Miljö

Tillsyn

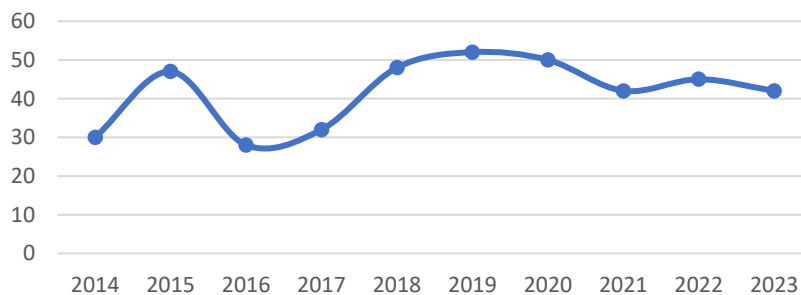
Miljösektionen har fortsättningsvis en anmärkningsvärt hög grad utfört tillsyn i enlighet med tillsynsplanen för 2023. Under året genomfördes 151 inspektioner av de planerade 165, vilket innebär en måluppfyllnad på 95,5 %.

Prövning

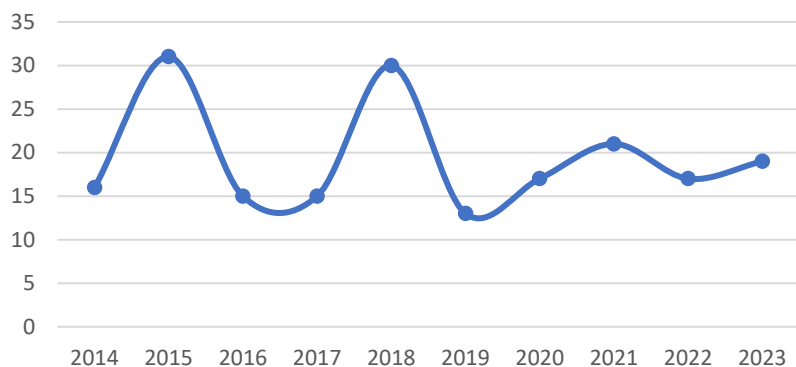
Under 2023 har flera nyrekryteringar gjorts där de nyanställda ska arbeta med prövning. Då det är en liten arbetsgrupp innebär varje nyrekrytering en inskolningsprocess vilket kan komma att synas statistiskt. Vidare bedöms även det ekonomiska läget avspegla sig antalet inkomna ärenden till myndigheten då dessa är lite färre än tidigare år.

Öppna miljötillståndsärenden

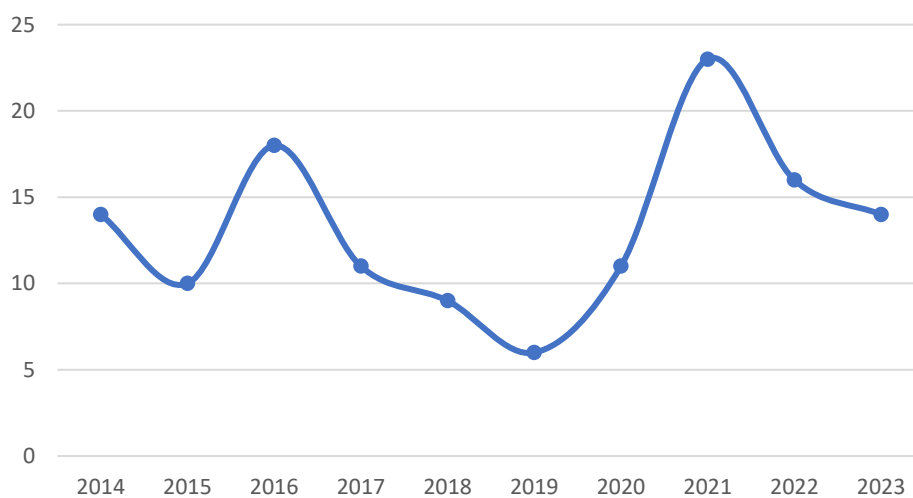

Mängden öppna miljötillståndsärenden ligger fortsättningsvis på ungefär samma nivåer som tidigare år.

Ansökningar gällande miljötillstånd

Avgjorda miljötillståndsärenden

Måluppfyllelse miljötillsyn

Mål: Utföra planerad tillsyn för 2023 samt genomföra eftersläpande tillsyn från 2022.

Förverkligat:

Eftersläpande tillsyn för 2022 är genomförd och i dags dato ser det ut som att all planerad tillsyn för 2023 kommer att genomföras.

Mål: Arbetet med riskklassning har påbörjats och kommer att fortgå 2023. Målet är att fortsätta arbetet med att ta fram en process för detta och samtidigt gå mot objektspecifik riskklassning.

Delvis förverkligat:

Flertalet riskklassningar har gjorts under 2023. Någon process för detta arbete har inte tagits fram.

Mål: Utredda vilka verksamheter vi ska ha regelbunden tillsyn på enligt avfallslagen

Delvis förverkligat:

Flertalet verksamheter har tillkommit, en fullkomlig översyn är inte helt klar ännu.

Mål: Under år 2022 har samtliga verksamheter inom tillsynsområdet dricksvatten, efter mycket arbete, inkommit med vattensäkerhetsplaner för stora vattenverk. En vattensäkerhetsplan utgör ett proaktivt och riskbaserat tillvägagångssätt för att säkra dricksvattnets kvalitet från råvattentäkt till kran hos konsument. Tidigare målsättning att under år 2022 få in och godkänna samtliga vattensäkerhetsplaner har uppnåtts. Under 2023 kommer arbetet med vattensäkerhetsplanerna att fortsätta med nästa fas, vilket innebär att under året kräva in kontrollplaner från samtliga verksamhetsutövare. Arbetet med att få in detta material beräknas fortgå under både 2023 samt 2024.

Delvis förverkligat:

Omfattande arbete har lagts ner på bedömning och godkännande, arbetet har kommit en god bit på väg.

Mål: Arbetet med implementeringen av dricksvattendirektivet förväntas kräva omfattande arbetsinsats.

Förverkligat:

Omfattande arbete har lagts ner och ÅMHHM har uppfyllt de delar som varit möjliga.

Mål: Studiebesök till fastlandet genomförs år 2023 för att bidra till ökad kompetensutveckling samt utbyte av erfarenheter.

Förverkligat:

Studiebesök har genomförts och lett till goda kontakter som nu ska förvaltas.

Måluppfyllelse miljöprovning

Mål: Fortsätta utvecklingen av samarbetet med landskapsregeringen med syfte att skapa ett ökat informationsutbyte om vad som är på gång för koordinering av miljöarbetet samt undvika dubbelarbete.

Förverkligat:

Flertalet samverkansform har skapats med landskapsregeringen där regelbundna möten hålls för att diskutera sakfrågor och både förbättra och förenkla båda verksamheternas arbetsflöden.

Mål: Studiebesök till Raseborg genomförs år 2023 för att bidra till ökad kompetensutveckling samt utbyte av erfarenheter.

Förverkligat:

Studiebesök genomfört

Mål: Fortsätta arbetet med att identifiera områden där behovet av förordningar eller anvisningar från landskapsregeringen är särskilt tydligt. Speciellt där det finns tydliga anvisningar på fastlandet och/eller detaljreglering genom EU-förordningar.

Delvis förverkligat:

Arbetet har fortgått och flera skrivelser har skickats till landskapet för att uppmärksamma behoven.

Mål: När det gäller att utveckla och ta fram processer för myndighetens olika arbetsuppgifter fortgår arbetet under 2023. Behov kvarstår att ta fram rutin för MKB-förfarandet.

Delvis förverkligat:

Arbetet med att få fram processer fortgår men behov kvarstår att ta fram rutin för MKB-förfarandet.

Mål: Kartlägga resursbehov samt tydliggöra prioriteringsordning av olika typer av ärenden/ verksamhetsområden.

Ej förverkligat:

Denna målsättning har nödgats att prioriteras bort på grund av att sektionschefen behövt gå in som T.f myndighetschef.

Mål: Översyn av miljö tillståndsansökan samt digitalisering av ansökningsförfarandet genom en e-tjänst.

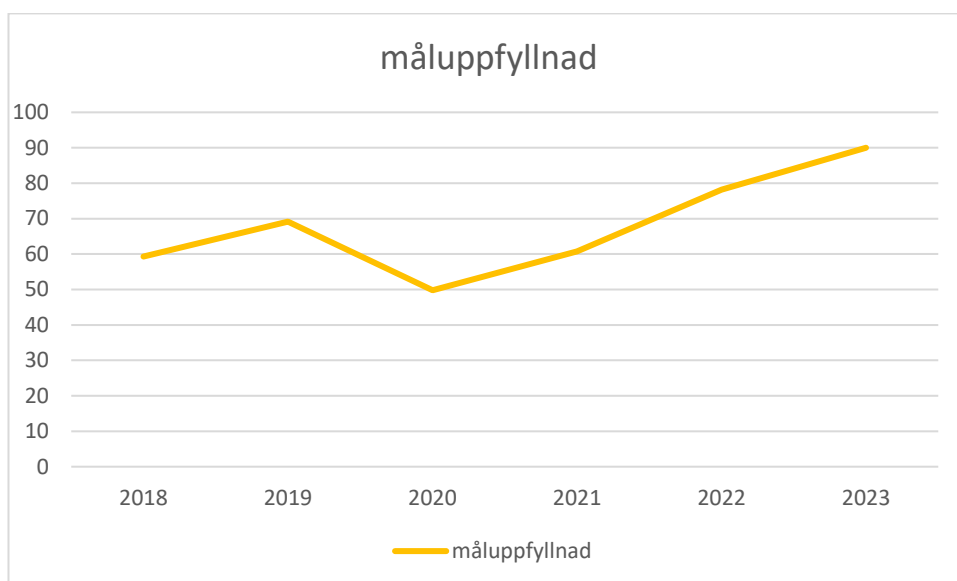
Ej förverkligat:

Processen att digitalisera hela miljö tillståndsansökan bedöms för omfattande att ta i sin helhet under 2024 kommer delen ”Miljö tillstånd för vattenverksamheter” digitaliseras.

Livsmedel

Under året har 44 livsmedelsobjekt tillkommit och 45 har avslutats. I dag finns 506 aktiva livsmedelsobjekt som registrerat sig enligt livsmedelslagen. Utöver dessa finns 22 livsmedelsobjekt som kräver godkännande.

Under 2023 planerades 251 inspektioner i enlighet med tillsynsplanen och av dessa utfördes 226, en måluppfyllnad på 90% (se graf nedan). Under året hade 44 verksamheter nyregistrerat sig. Totalt inspekterades 258 registrerade objekt.

Måluppfyllnad 2018–2023, andel utförd tillsyn av planlagd på registrerade objekt. Planlagd tillsyn bestäms av Livsmedelsverkets anvisning om fastställande av tillsynsbehov

Då brister bedöms som C enligt Livsmedelsverkets OIVA-checklista krävs extra tillsyn. Under året gjordes 4 extra inspektioner för att följa upp att identifierade brister åtgärdats.

I övrigt kan inspektioner föranledas av matförgiftning, RASFF (återkallelser av importerade livsmedel) eller syn inför uppstart av livsmedelslokal. 37 inspektioner gjordes av godkända livsmedelsobjekt.

Totalt 11 inlämnade klagomål angående livsmedelshantering lämnades under året varav 3 handlade om misstänkta matförgiftningar.

Utöver ovanstående togs prov i samarbete med Livsmedelsverket. Sallad, lök, morot och persilja testades med avseende på rester av bekämpningsmedel. Inga värden överskred gränsvärdena.

Mycket arbete har annars lagt ned under 2023 på att ta fram vad den nya livsmedelslagen innebär för tillsynen på Åland. Detta arbete fortsätter under 2024.

Måluppfyllelse livsmedelstillsyn

Mål: Ta fram olika ”start-kit” med information om regler och råd till nystartade verksamheter.

Ej förverkligat:

Avvaktade att ta fram detta ”start-kit” med information tills nya livsmedelslagen klubbats.

Mål: Provtagningsprojekt mjukglass.

Förverkligat:

Fem olika analyser gjordes på nio mjukglassprov. *Bacillus cereus*, aeroba mikroorganismer och enterobacteriaceae påvisades. Vid två av försäljningsställena låg värdet över gränsen för otillfredställande. Vid omprov fick båda ställena godkända värden. Även stafylokocker och *Escherichia.coli* analyserades. Samtliga rapporter över myndighetens egeninitierade provtagningsprojekt finns publicerade på myndighetens hemsida under tillsynsområden/livsmedel.

Mål: Projekt märkning köttprodukter.

Delvis förverkligat:

Ej i projekt men vid viss tillsyn har gjorts vid planenlig kontroll.

Mål: Förbättra arbetsplaneringen för att uppnå jämnare arbetsbelastning

Delvis förverkligat:

Årsfakturor ger bättre uppdaterade datasystem som tillsammans med nytt siffersystem i Vision ger tydligare information om vilka objekt som ska ha tillsyn. Fortsatt arbete 2024.

Alkohol

Under år 2023 har 87 inspektioner enligt alkohollagen gjorts.

ÅMHM har under året haft samarbetsmöten med Statens ämbetsverk på Åland och Ålands landskapsregering. Inför sommaren togs det nya nationella alkoholnäringsregistret i bruk och ÅMHM har börjat använda det. Detta har medfört stora utmaningar både för tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövarna som ska rapportera sina uppgifter enligt ett helt nytt förfarande. Ett samarbetsmöte med krögare har hållits och tillsyn har utförts tillsammans med polis och brandmyndighet. ÅMHM medverkade i utbildningen i Ansvarsfull Alkoholserving, en berusningstrappa som stöd för bedömning av

berusningsgrader har tagits fram och nya e-tjänster och rutiner enligt nya alkohollagen har utarbetats.

Måluppfyllelse prövning

Mål: ÅMHM har som målsättning att fatta beslut rörande ansökningar så snabbt och smidigt som möjligt och vid okomplicerade ärenden, utan hörande av närboende, inom maximalt 30 dagar från det att en komplett ansökan lämnats in.

Förverkligat:

Samtliga sökande under år 2023 har fått sina kompletta ansökningar eller anmälningar hanterade inom utsatt tidsram.

Måluppfyllelse tillsyn

Mål: Tillsyn på plats enligt *Ansvarsfull Alkoholservering* är viktig och målet är att försöka hålla minst samma antal inspektioner som tidigare år. ÅMHM har som mål att serveringsställen med förlängd serveringstid och inriktning på alkoholservering ska få fyra tillsynsbesök under året. Övriga serveringsställen får tillsyn enligt den riskbedömning som görs. Fokus vid tillsynen är under året alkoholfritt utbud och implementering av egenkontrollplanerna.

Delvis förverkligat:

Serveringsställen med förlängd serveringstid har fått tre av fyra planerade tillsynsbesök under året. Av de serveringsställen som på basen av riskbedömningen skulle få tillsyn år 2023 så har endast ett mindre antal inte fått det. Fokus vid tillsynen har som planerat legat på egenkontroll och det alkoholfria utbudet.

Mål: För att säkerställa att alla serveringsställen har en egenkontrollplan för sin alkoholservering är målsättningen att de serveringsställen som inte fått ett tillsynsbesök under 2022 får det under 2023.

Delvis förverkligat:

Implementeringen av kravet på egenkontrollplan för alkoholserveringen har kontrollerats för majoriteten av serveringsställena men ett fåtal ställen som inte hann besökas under år 2023 återstår ännu.

Mål: Åländskt registrerade passagerarfartyg i internationell trafik ska ha egenkontrollplaner som uppfyller kraven i gällande alkohollagstiftning.

Delvis förverkligat:

Alla åländskt registrerade passagerarfartyg i internationell trafik har inkommit

med sina planer för egenkontroll. En del arbete med att komplettera dessa så att de uppfyller samtliga krav i den åländska alkohollagstiftningen kvarstår ännu.

Tobak

ÅMHHM mottog under perioden april-maj ett flertal samtal som gällde försäljningen av nikotinpåsar och förde diskussion om tillsynen över sådan försäljning med landskapsregeringen. Fimea beslöt i april 2023 att nikotinpåsar inte längre ska klassificeras som läkemedel utifrån läkemedelslagen för att i stället regleras under kemikalielagstiftningen, ett lagstiftningsområde som i huvudsak regleras i landskapslagstiftningen, särskilt genom landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier. Saluföring av nikotinpåsar är inte förbjudet i landskapslagstiftningen.

Måluppfyllelse tobak

Mål: Planera och genomföra ett projekt för unga personers kontrollköp av tobak och tobaksrelaterade produkter.

Ej förverkligat:

Inspektören delar arbetstiden mellan tillsynsområdena äldreomsorg, offentlig sjukvård och tobak.

Hälsoskydd

Under året har inspektioner utförts på behandlingslokaler. Dessa kan indelas i två grupper; de med särskilda krav på hygien och behandlingslokaler med hög risk. Tidigare har bara de med hög risk (punktering av hud) funnits med i tillsynsplanen men under 2023 har ett större arbete gjorts för att gå igenom alla behandlingslokaler som tidigare funnits i registret med inte i tillsynsplanen. Tillsyn av inkvarteringar har fortsättningsvis prioriterats bort, till största delen på grund av den ökade mängden behandlingslokaler och klagomål som kommit in men en del av dem finns nu med i planen för 2024.

Måluppfyllelse hälsoskydd

Mål: Genomföra planerad tillsyn för 2023 samt de objekten som inte blev genomförda under 2022.

Delvis förverkligat:

Inspektioner enligt tillsynsplanen har utförts på grundskolor och behandlingslokaler. Inspektioner på daghem har påbörjats och ca en tredjedel är genomförda. All kvarvarande tillsyn från 2022 är utförd.

Mål: Se över riskklassningen så att denna harmoniserar med tillsynsplanen.

Delvis förverkligat:

Förverkligat gällande alla behandlingslokaler men inte ännu för inkvarteringar.

Mål: Ta fram tydliga rutiner på hälsoskyddsområdet.

Delvis förverkligat:

Arbetet med att hitta tydliga rutiner har pågått under hela året men ingen formell process har upprättats.

Konsumentssäkerhet

Inom konsumentssäkerhetsområdet utförs i regel inte någon proaktiv tillsyn. Vid olyckshändelser utreds orsaken och rutinerna ses över, till exempel att säkerhetsdokument finns. Verksamhetsområdet innefattar bland annat simhallar, äventyrsaktiviteter, lekparker med flera.

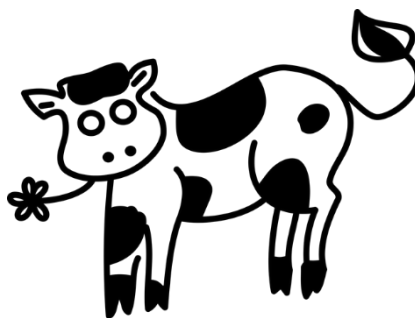
Mål: Genomföra informationskampanj angående skyldigheten att anmäla allvarliga tillbud till ÅMHM.

Förverkligat:

Under våren 2023 lanserade ÅMHM en ny informationssida riktad till tjänsteutövare där myndigheten redogör för vilket ansvar en tjänsteleverantör har. I samma veva skickade ÅMHM ut ett pressmeddelande om tjänsteleverantörers skyldighet att anmäla allvarliga olyckor till myndigheten. Informationen gick även ut via Facebook.

Veterinär verksamhet

Veterinärgruppen har under året kämpat med att upprätthålla en fungerande jour eftersom dels en resurs försvunnit i och med avlastningen av sektionschefstjänsten, dels har två kollegor varit gravida och har därmed inte fått ta regelrätta jourpass samt även behövt ett organiserat bakjourssystem vilket krävde en hel del tid att arbeta fram och upprätthålla.

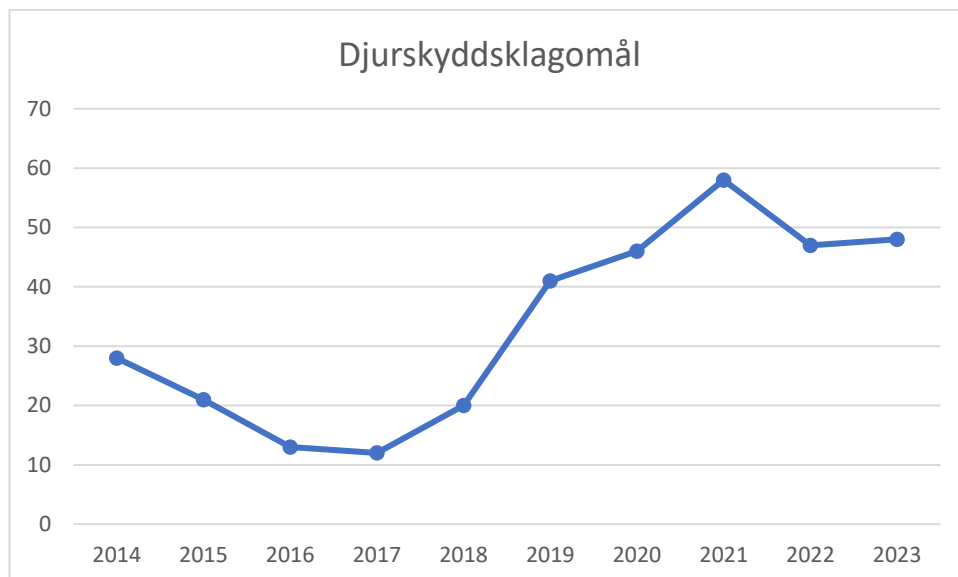

Inom området för övervakning av smittsamma sjukdomar på fiskodlingar så har den utökade provtagningen i samband med övervakningsprogrammen efter de båda IHN-utbrotten varit fortsatt prioriterade. En viktig milstolpe var att under slutet av 2023 kunde en friförklaring av den första IHN-zonen runt Föglö inledas.

Även i den andra IHN-zonen i Eckerö har övervakningsarbetet kunnat fortsätta framåt eftersom det inte hittats några fynd av IHN vid provtagningar.

Landskapsregeringen jobbar fortsatt med att förnya djurskyddsförordningarna. Förordningen om hållande av hundar och katter samt förordningen om hållande av hästar har varit på remiss och väntar på att antas av regeringen. Djurskyddsveterinären har varit involverad i arbetet med båda vilket var glädjande.

Antalet inkomna klagomål på djurskydd ligger stadigt mellan 40-50 ärenden per år. År 2023 inkom 48 nya klagomål på djurskydd och 144 inspektioner utfördes. Bland annat har två större kattbesättningar omhändertagits.

Inkomna djurskyddsklagomål

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
23	28	21	13	12	20	41	46	58	47	48

Måluppfyllelse veterinär verksamhet

Allmänt

Mål: Arbeta vidare med utvalda rekommendationer från extern utredning

Förverkligat:

Ett avtal gällande frivillig hjälp vid svåra kirurgiska smådjursfall har slutits med

några privata aktörer och även provats i praktiken. Detta för att möjliggöra även mer avancerad, livräddande kirurgi under jourtid.

Förverkligat:

Sektionschefstjänsten har avlastats eftersom äskandet om uppdelning av tjänsten i två olika inte bifölls. Bland annat har vissa arbetsuppgifter flyttats till en annan veterinärtjänst och klinisk verksamhet samt jourtjänstgöring lyfts bort.

Delvis förverkligat:

Samtal med leverantör om ett nytt journalsystem har inletts och byte av system planeras under början av 2024. Därmed ska online-bokning kunna införas och det nya systemet kommer även att innebära en förenkling i läkemedelsbokföringen.

Ej förverkligat:

Vi har ännu inte lyckats hitta tillräckligt med information för att sätta ihop ett förslag på servicenivå på smådjurskliniken Zoodiaken och den grundnivå av vård som ska tillhandahållas under jourtid.

Mål: Samtliga veterinärer deltar i minst en utbildning samt genomför ett studiebesök utanför Åland.

Delvis förverkligat:

En veterinär har deltagit i en digital föreläsning om svåra samtal. En annan har påbörjat utbildning till hygieniker och har skrivit ett godkänt besiktningsveterinärförhör samt genomgått en grundutbildning i nöthälsovårdsprogrammet Naseva. En tredje har föreläst på fiskhälsodag i Nådendal samt deltagit och föreläst på ”The Northern European Aquatic Animal Health Network Meeting” som hölls på Åland under 2023

Klinisk veterinärverksamhet

Mål: Vidareutveckla det förebyggande djurhälsovårdsarbetet, framför allt vad gäller svin och får.

Delvis förverkligat:

En svinbesättning och åtta nya fårbesättningar har ingått hälsovårdsavtal under 2023. Antalet avtalsgårdar uppgår nu till en svinbesättning och elva fårbesättningar. Ett planerat informationstillfälle för fårägare förverkligades däremot inte på grund av personalomsättning.

Mål: Uppdatera rutiner och hygienplan för smådjurskliniken Zoodiakens lokaler.

Förverkligat:

En ny hygienplan har upprättats, lokalerna har utrustats mer ändamålsenligt och rutinerna kring hygien har uppdaterats.

Djurskydd

Mål: Fortsätta inspektioner hos anmälningspliktiga hästhållningar enligt riskbedömningen, inspektera alla övriga anmälningspliktiga verksamheter.

Delvis förverkligat:

De anmälningspliktiga verksamheterna med hästhållning inspekteras regelbundet. Inspektionerna gällande anmälningspliktiga hund- och kattverksamheter har skjutits upp tills den nya förordningen är i kraft.

Mål: Delta i arbetsgruppen för den nya djurskyddslagen och uppgifter resulterande utifrån det.

Förverkligat:

Deltagit på många möten under året gällande båda förordningarna.

Mål: Etablera kontakter med (svenskspråkiga) länsveterinärer/djurskyddsveterinärer i riket för utbyte av erfarenheter/rådgivning, studiebesök minst 1gång/år.

Delvis förverkligat:

Kontaktknytandet på fastlandet är på gång men inte helt lätt på grund av språkbarriären. Studiebesök på fastlandet har inte genomförts men planeras göras till Sverige 2024 i stället.

Livsmedelsanläggningar

Fisk och mjölk:

Mål: Implementera den nya livsmedelslagstiftningen när den träder i kraft.

Delvis förverkligat:

Under året har nödvändiga förberedelser och utredningar inför övergången till nya lagstiftningen utförts. Författningen trädde inte i kraft förrän 2024 så implementeringsarbetet fortsätter under våren.

Mål: Kontrollera att alla anläggningar upprätthåller sin provtagningsplan.

Delvis förverkligat:

Alla utom en anläggning inom fiskbranschen kontrollerades, inspektionen försköts till början av 2024. Mejeriernas provtagningsplaner är planerade att kontrolleras under våren 2024.

Mål: Fastslå en prioriteringsordning för uppgifter inom anläggningstillsynen.

Ej förverkligat:

Planen att fastställa en prioriteringsordning inom anläggningstillsynen har lagts åt sidan då hela livsmedelsgruppen gått emot ett tätare samarbete. Gruppen kommer framöver arbeta med att förtydliga hur resurserna prioriteras över hela livsmedelsområdet.

Kött:

Mål: Utföra inspektioner enligt upprättad inspektionsplan vid slakteriet.

Fyra mer omfattande inspektioner på våren och sommaren och två enklare

rutininspektioner på hösten. Två hygieninspektioner per år som tillägg till löpande övervakning och en djurskyddsinspektion. Löpande schema på de inspektioner som går enligt OIVA-kategorier, en inspektion som fokuserar på kylutrymmen, en på biprodukter, en på märkningar etc.

Delvis förverkligat:

Ett löpande schema för inspektioner har utvecklats men inspektionsfrekvensen har inte uppfyllts helt på grund av personalbrist. Tre utav sex inspektioner har utförts på slakteriet under 2023 och fyra mindre köttanläggningar har fått varsin årsinspektion enligt inspektionsplanen. Hygieninspektionsprotokollet har utvecklats och konstaterats fungera i praktiken med två olika inspektörer. En djurskyddsinspektion har utförts och flera mindre skaderisker uppmärksammas och åtgärdats på grund av den.

Mål: Utveckla inspektionsprotokollen med OIVA-vitsorden samt en mer detaljerad och utförlig checklista gällande vad som kontrolleras.

Förverkligat:

Hygieninspektionschecklista har upprättats och funnits fungera i praktiken. Ändamålet att göra inspektionerna lika i utformning trots att olika personer utför dem anses förverkligat.

Nationella hälsokontrollprogram – fiskhälsa

Mål: Genomföra den intensifierade övervakningen (inspektioner och provtagningar) på Ålands fiskodlingar enligt bekämpningsprogrammet för IHN.

Förverkligat:

IHN-zon Föglö klar.

Delvis förverkligat:

IHN-zon Eckerö- På en odling kunde inte vårens provtagning genomföras enligt plan på grund av väderberoende orsaker. Därmed finns en risk att övervakningsprogrammet drar ut på tiden i upp till 4–6 månader så att rätt antal prover kan genomföras och redovisas på samtliga odlingsplatser.

Mål: Genomföra normal tillsyn och provtagningar på de fiskodlingsanläggningar som har sjukdomsfri status enligt den nationella tillsynsplanen.

Förverkligat:

Den normala tillsynsplanen där alla odlingsplatser med sjukdomsfri status skall besökas åtminstone en gång per år har kunnat genomföras vilket även gäller för livsmedelsverkets plan för främmande ämnes-provtagning på fiskodlingar och renserier.

Mål: Bistå Landskapsregeringen i processen att godkänna och registrera de åländska fiskodlingsplatserna enligt den nya djursjukdomslagstiftningen.

Förverkligat:

ÅMHM har löpande bistått Landskapsregeringen i den fortsatta processen med att godkänna samtliga Åländska vattenbruksanläggningar enligt den nya djursjukdomslagstiftningen.

Social- och hälsovård

Proaktiv tillsyn

Under året genomfördes proaktiv tillsyn genom att två verksamhetsberättelser för privata tillståndspliktiga socialserviceproducenter granskades och två lagstadgade granskningar rörande handläggningstider inom barnskyddet och behandling av utkomststöd genomfördes. Vidare kan nämnas att registreringsbeslut fattades för fyra privata anmälningspliktiga socialserviceproducenter, som även fick sig tillsända registerutdrag.

Reaktiv tillsyn

Reaktiv tillsyn genomfördes så att 17 klagomål behandlades. Av dessa överfördes tre att behandlas som anmärkningsärenden till Kommunernas socialtjänst k.f. eller Ålands landskapsregering. Fyra klagomål överfördes till Statens ämbetsverk efter bedömning att det handlar om frågor som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Övriga klagomålsärenden hanterades av ÅMHM så att beslut gällande sex klagomål fattades under året och i övriga fyra fall pågick ärendehantering vid årsskiftet 2023-2024.

Ytterligare kan nämnas att lokal massmedia hade tio inslag gällande handläggningstider inom barnskyddet och behandling av utkomststöd, sysselsättning och arbetsverksamhet, samt inspektioner inom specialomsorgen. Tillsynen inom social- och hälsovården presenterades för två utomstående grupper under år 2023: DUV på Åland r.f. samt omsorgsassistentstuderande. Social- och hälsovårdsinspektörerna deltog tillsammans med myndighetschefen och myndighetsjuristen i studiebesök i februari 2023 till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i Sverige.

Måluppfyllelse social- och hälsovården

Mål: Behörighetsfördelningen inom tillsynen av socialvården på Åland mellan ÅMHM och Statens ämbetsverk lyfts på nytt utgående från ÅMHM:s skrivelse till LR 2021.

Förverkligat enligt plan

Mål: Proaktiv tillsyn i form av platsinspektioner vid KST:s boendeenheter (10 stycken) inom specialomsorgen.

Förverkligat enligt plan.

Mål: Proaktiv tillsyn i form av granskning av personalens utbildning, antal och barngruppers storlek inom daghemsverksamhet. Planerad fortsättning år 2024-2025 med tema inomhusmiljö och utomhusområden där fysiska inspektioner görs tillsammans med andra inspektörer från ÅMHM.

Ej förverkligat:

Arbetet med privat anmälningsskyldigt socialservice samt handläggning av komplexa förvaltningsklagomål där det finns delad behörighet mellan landskapet och riket har påverkat arbetsbilden under året. Dock har klagomål inom barnomsorgen behandlats på sedvanligt sett.

Mål: Reaktiv tillsyn i form av granskning av hur KST på system- och individnivå handlägger verksamhet i sysselsättnings syfte och arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning enligt 70-71 §§ i socialvårdslagen.

Förverkligat enligt plan:

Projektet tidigarelades pga. inkommet klagomål år 2022 från Ålands handikappförbund (numera Funktionsrätt Åland), så att planeringen skedde under år 2022 och ärendet avslutades under året.

Mål: Proaktivt tillsynsprojekt inom äldreomsorgens hemservice gällande personalstruktur och samverkansavtal. Tillsynsprojektet genomförs genom inhämtande av information samt fysiska inspektioner i utvalda kommuner.

Delvis förverkligat:

Planeringen påbörjad. En checklista har utarbetats för inspektionerna. Checklistan är omarbetad utifrån Valviras mall med beaktande av den lagstiftning som gäller på Åland.

Mål: Utarbetande av checklistor, processbeskrivningar, mallar och rutiner för reaktiv och proaktiv tillsyn.

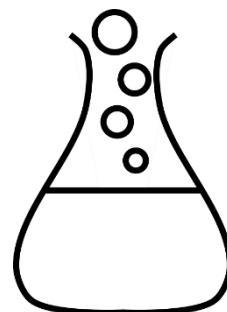
Delvis förverkligat:

Fokus på det som under året upplevdes som operativt viktigast såsom utveckling av möjlighet att anföra klagomål inom social- och hälsovård samt barnomsorg som e-tjänst och utarbetandet av inspektionschecklistor och inspektionsrutiner för att kunna genomföra platsinspektioner vid specialomsorgens boendeenheter.

Laboratoriet

År 2023 inleddes med implementeringen av den övergripande uppdateringen av hushållsvattenförordningen 1352/2015 som krävde en hel del anpassningar.

Laboratoriet övergick vid början av året också till att som rutin sända ut provrapporterna endast per mejl, dock med möjlighet till vanlig post. Ändringen föll överraskande väl ut och endast några få rapporter sändes under året ut per brev, vilket sparar både tids- och materiella resurser.

Mitt under högsäsongen i juli drabbades laboratoriets stora fältprovtagningsbåt av ett så allvarligt motorhaveri att båten var ur bruk i tolv veckor. Tack vare stor förståelse och välvilja från landskapets fiskeribyrå och Fastighetsverket som lånade ut sina båtar kunde vi dock trots haveriet, ändå utföra vårt omfattande provtagningsuppdrag från landskapets miljöbyrå. Vi är mycket tacksamma för det goda samarbetet.

Omfattande tidsresurser lades under året ned på kunskapsinhämtning och sammanställning av ett upphandlingsunderlag inför inköp av ett nytt större analysinstrument år 2024. Detta innebar att en större mängd jordprov sändes till annat laboratorium för analys för att frigöra tid. Tid har fortsättningsvis varit en bristvara vilket också framgår i måluppfyllelsen nedan. Ambitionsnivån är fortsatt hög.

Under våren togs laboratoriets nya solpaneler i bruk vilket innebär att laboratoriet periodvis producerar mera el än vad som förbrukas. I kombination med bergvärmen som installerades för några år sedan har laboratoriet med Fastighetsverkets hjälp tagit stora steg i en grön riktning.

Under året har det hållits myndighetsinterna samarbetsmöten med myndighetens inspektörer och veterinärer och laboratoriet inom områdena hushållsvattenprovtagning, Salmonella, badvatten och slakteriprovtagning. Det har varit ömsesidigt givande att dela kunskaper och finjustera de gemensamma rutinerna.

Måluppfyllelse laboratoriet

Allmänt

Mål: Bibehålla och utveckla den goda analyskvaliteten, ackrediteringen och servicen till det åländska samhället och företagen, trots de ekonomiska utmaningar som föreligger, utan att personalen överbelastas.

Förverkligat. Som framgår nedan har dock en del planer fått skjutas framåt.

Kvalitet

Mål: 90 % av resultaten i de internationella provningsjämförelserna ska även fortsättningsvis ligga inom 2-percentilen.

Förverkligat

Mål: Analyserna järn och mangan valideras för flyttning till ett annat instrument för att möjliggöra lägre bestämningsgränser.

Ej förverkligat:

Vår förhoppning är att det nya analysinstrument som ska inköpas 2024 ska möjliggöra lägre bestämningsgränser.

Mål: Omvalideringar av ca fyra kemiska metoder görs under året.

Delvis förverkligat:

En har slutförts, tre valideringar har inletts.

Utveckling

Mål: Effektiviseringar utgående från tekniska möjligheter efter införandet av det nya laboratoriedatasystemet LabVantage Express, den nya telefonväxeln, Dstny (Soluno) och ett eventuellt nytt tidrapporteringsystem, Tidomat.

Delvis förverkligat:

Introduktionen av Tidomat sköts fram till 2024. Laboratoriedatasystemet LabVantage har i stort sett utnyttjats fullt ut från första början liksom de mer begränsade möjligheterna i den nya telefonväxeln.

Mål: En omflyttning av instrument görs på kemienheten för att möjliggöra bättre processflöden.

Delvis förverkligat:

Mer återstår att göra.

Mål: Konduktivitetsanalysen automatiseras.

Ej förverkligat:

Processen har visat sig oväntat komplicerad vilket i kombination med tidsbrist har inneburit att automatiseringen inte har genomförts.

Mål: En utvärdering av lämpliga instrument för mätning av radioaktivitet i vatten och livsmedel görs i samråd med Strålsäkerhetscentralen i Finland och ny utrustning införskaffas för att ersätta ett gammalt utgående instrument, om medel beviljas.

Ej förverkligat:

En undersökning av utbudet har gjorts men då stödet från Strålsäkerhetscentralen

trots upprepade kontaktförsök varit ytterst begränsat har processen tills vidare skjutits fram.

Mål: En utvärdering av lämpliga instrument för att framöver ersätta ett åldrande analysinstrument för vatten- och jordanalyser (Atomabsorptions-spektrofotometern) görs.

Förverkligat.

Personalens hälsa

Mål: Förbättring av ergonomin: Utbyte av de personliga skrivborden samt vissa laboratoriebankar till höj- och sänkbara sådana, om medel beviljas.

Förverkligat.

Kompetensutveckling

Mål: Studiebesök till ett laboratorium med liknande verksamhet i Finland görs.

Förverkligat:

Studiebesöket till Luvylab i Lojo var mycket givande och innebar en förstärkning av vårt kompetensnätverk på den finländska sidan.

Kundservice

Mål: En mera omfattande översyn och bearbetning av laboratoriets kundblanketter inleds.

Förverkligat.

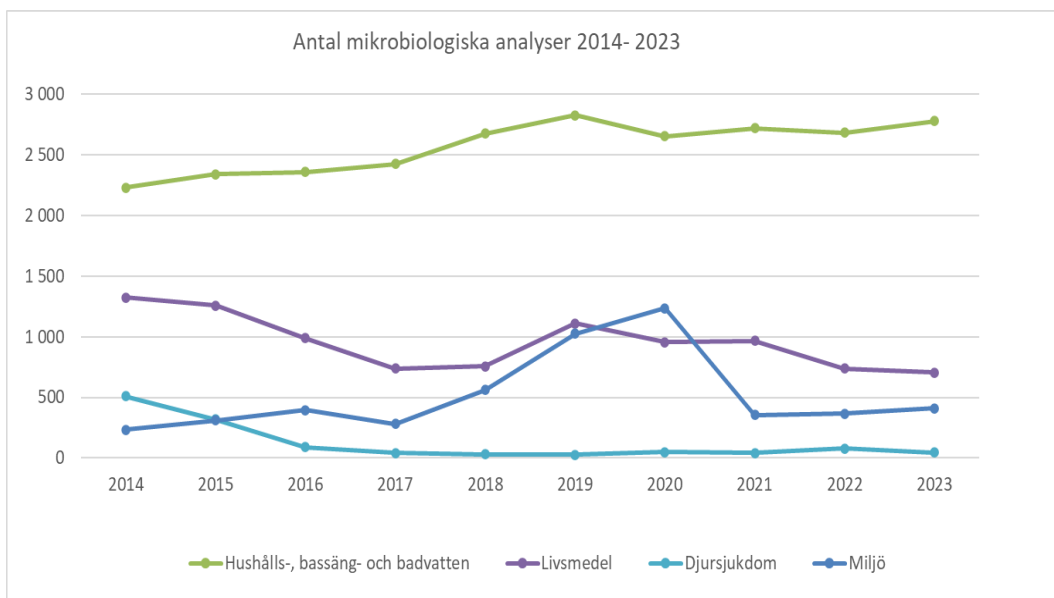
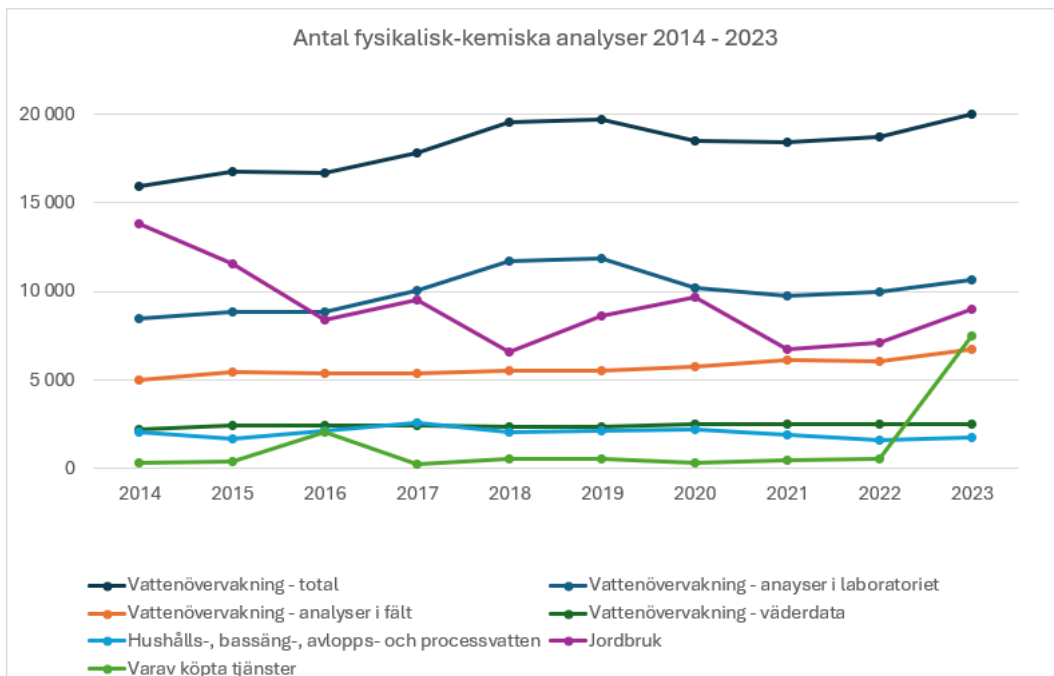
Mål: En undersökning av möjligheten till införande av ett elektroniskt tidsbokningssystem i första hand för vattenprover görs.

Delvis förverkligat:

Vi har tittat lite på frågan men för att införa ett sådant system krävs en större tidsinsats än vi haft möjlighet till.

Statistik laboratoriet

Det totala antalet analyser ökade med 11 %. Antalet fysikalisk-kemiska analyser ökade med 12 % och antalet mikrobiologiska med 2 %. Ökningen avseende de kemiska analyserna beror på den naturliga mellanårsvariationen för jordanalyserna samt en ökad sjöprovtagning.

Nedanstående bild ur datastyret LabVantage visar antalet prov per produkttyp vilket ger en översikt över bredden av olika typer av prov. Antalet prov säger dock väldigt lite om hur mycket arbete det är med olika typer av prov

